

Un problema econòmic

RAMON FOLCH*
EL PERIODICO DE CATALUNYA, 1.02.07

El canvi climàtic no és un problema ambiental, sinó econòmic. El canvi climàtic en curs és un tema ambientalment secundari que comporta un conflicte socioeconòmic considerable. No obstant, segons el raonament habitual, evitar les negatives conseqüències del canvi climàtic és una cosa tan ambientalment desitjable com econòmicament inabordable. La negativa de l'administració de **Bush** a subscriure el Protocol de Kyoto arrenca d'aquesta premissa. El fet és que és falsa. Encara pitjor: està invertida.

Els detallats i profunds informes del Panel Intergovernamental del Canvi Climàtic (IPCC) no han aconseguit impressionar polítics i empresaris. Encara menys la gestualitat dels activistes ambientals. La sacsejada, per a molts, ha arribat amb l'informe que l'economista **Nicholas Stern** ha entregat (octubre 2006) al Govern britànic, instat pel mateix **Tony Blair**. La raó és simple: l'informe Stern Review on the Economics of Climate Change quantifica costos. I són alarmants.

Segons les conclusions de **Stern**, fer front al canvi climàtic costaria una enormitat, de l'ordre de l'1% del PIB mundial. És moltíssim. Però no fer-ho encara seria més oneros: entre el 5% i el 20%. El primer sembla donar la raó als *neocons* nord-americans; el segon els deixa contra les cordes. **Stern** es pot equivocar, però ja començaríem a ser massa els "extraviats", àmpliament majoritaris entre els administradors de criteri.

ELS INFORMES de l'IPCC són concloents. Potser no aconseguiran impressionar aquells que es neguen a escoltar, però són concloents. Recordaré que la concentració de CO₂ a l'atmosfera es va mantenir estable a l'entorn dels 280 ppm (parts per milió) durant el mil·lenni anterior a la Revolució Industrial (sí, tenim registres en l'aire datable atrapat a les masses de gel) i que va començar a pujar a partir de mitjans del segle XIX, de 290 a 330 ppm entre el 1850 i el 1950, fins a arribar als 430 ppm de l'actualitat. En efecte, hem

arribat als 430 ppm i no parem de pujar, a raó de 2 ppm anuals. La relació d'aquesta alça amb l'augment de l'efecte hivernacle ja no es pot continuar discutint. I la seva correlació amb la crema de combustibles fòssils, tampoc.

Però tot això, tal com dic, és ambientalment secundari. Tot això explica per què s'estan fonent grans masses de gel polar i alerta del que arribaria a passar si s'acabessin fonent totes, ni més ni menys que 24 milions de km³. El nivell del mar pujaria tres o quatre metres, potser encara una mica més, és a dir, poca cosa: el mar ha experimentat oscil·lacions molt més grans en períodes geològics pretèrits. No, el tema no és que ens trobem davant d'un problema ecològic, perquè el planeta suporta aquestes alteracions sense més dificultats. El tema és el problema que això suposa per a nosaltres, per a la nostra manera d'ocupar l'espai i utilitzar la biosfera, per al nostre sistema productiu. El problema és econòmic.

Aquest ambientalment poc rellevant metre de pujada en el nivell del mar dificultaria les operacions de la majoria dels ports actuals, si és que no els inutilitzaria. Els modestos 2°C que haurà augmentat la temperatura mitjana en amb prou feines un segle són planetàriament irrellevants, però modifiquen tant el comportament atmosfèric (situació dels anticiclons, circulació de les masses d'aire) que trastocquen completament els fenòmens meteorològics i, per tant, els processos productius associats. Res comparat amb les glaciacions quaternàries, però és que en aquell context no existiria el món modern.

Les zones més mal parades seran les illes oceàniques de poc relleu (corren el risc net d'inundació total) i les terres subtropicals que, com la nostra, tenen mig peu en l'aridesa (desertització pluviomètrica). Un descens pluviomètric anual de 50 l/m² a Europa central suposaria passar dels 800 l/m² als 750, res de greu; per a nosaltres representaria baixar dels 500 als 450 l/m², o sigui, situar-se a les portes del desert, convertir Catalunya en els Monegres i sense l'Ebre pel mig.

S'HA DE reaccionar d'una vegada. No obstant, en aquesta ocasió, la tecnologia per si sola no resoldrà gran cosa. Fer coses materials comportaria consumir

més energia i, per això mateix, incrementar el problema. D'altra banda, les reserves de l'energia fòssil causant del conflicte estan minvant de manera evident i les reserves d'urani són comparativament tant o més limitades que les de petroli. Pot ser que la pedra filosofal energètica estigui en la fusió nuclear, però, ¿com superarem les tres o quatre dècades que, pel cap baix, trigarem a aconseguir-la?

S'imposa un canvi de paradigma econòmic. No podem continuar creixent. Creixent en quantitat, vull dir. Com tot adolescent que arriba a l'edat adulta, necessitem establir la talla i créixer en habilitats i coneixement. Ni hi ha tela per a més, ni té sentit continuar estirant. En lloc de créixer per garantir una oferta insostenible (esgotament de recursos, trastorns econòmicoambientals), hem d'inventar l'èxit econòmic basat en l'eficiència transformadora i en la contenció de la demanda. Ja sé que amb el paradigma actual no és possible. Per això se n'ha d'inventar un altre. No seria la primera vegada. Però ara el temps apressa i els vents són adversos. Un excel·lent esperó.

*Socioecòleg. President del Consell Social de la UPC.